

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU29

Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena och lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

I skrivelsen redovisar regeringen en nationell strategi mot organiserad brottslighet. Strategin syftar till att ge en tydligare inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet och reducera de sårbarheter som brottsligheten utnyttjar. Strategin formulerar problembilder, anger inriktningar för åtgärder och redogör för det viktigaste arbete som pågår och planeras framöver. Behoven är breda och spänner över olika politikområden. Regeringen anger fem mål som vägledande i arbetet:

- stoppa kriminella karriärer
- minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor
- slå sönder den kriminella ekonomin
- bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan
- säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning.

I betänkandet finns 14 reservationer (S, V, C, MP) och två särskilda yttranden (S, V).

Behandlade förslag

Skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet.

Cirka 20 yrkanden i följdmotioner.

Åtta yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet	7
Reservationer	21
1. Komplettering av strategin, punkt 1 (S, C)	21
2. Förebyggande insatser, punkt 2 (MP)	22
3. Hemliga tvångsmedel mot barn, punkt 3 (MP)	23
4. Utvisning av gängkriminella, punkt 4 (MP)	23
5. Intensivövervakning med elektronisk kontroll, punkt 5 (V, C, MP)	24
6. Alternativa påföljder, punkt 6 (MP)	24
7. Hyra anstaltsplatser utomlands, punkt 7 (MP)	25
8. Överförande av straffverkställighet, punkt 8 (MP)	25
9. Bidrags- och välfärdsbrottslighet, punkt 9 (S, C)	26
10. Bidrags- och välfärdsbrottslighet, punkt 9 (MP)	27
11. Kommuners tillståndsplikt för kamerabevakning, punkt 10 (S, MP)	28
12. Kamerabevakning av fordon, punkt 11 (MP)	28
13. Översyn av sekretessbestämmelser, punkt 12 (MP)	29
14. AI, punkt 13 (MP)	29
Särskilda yttranden	31
1. Skrivelsen, punkt 14 (S)	31
2. Skrivelsen, punkt 14 (V)	32
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	33
Skrivelsen	33
Följdmotionerna	33
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	35

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Komplettering av strategin

1. Komplettering av strategin

Riksdagen avslår motion

2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, C)

Förebyggande insatser

2. Förebyggande insatser

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (MP)

Hemliga tvångsmedel mot barn

3. Hemliga tvångsmedel mot barn

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 3–5.

Reservation 3 (MP)

Utvisning av gängkriminella

4. Utvisning av gängkriminella

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 4 (MP)

Kriminalvård

5. Intensivövervakning med elektronisk kontroll

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:436 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 2,

2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 18,

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 120 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 5 (V, C, MP)

6. Alternativa påföljder

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 117 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 6 (MP)

7. Hyra anstaltsplatser utomlands

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 7.

*Reservation 7 (MP)***8. Överförande av straffverkställighet**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 10 och 11.

*Reservation 8 (MP)**Bidrags- och välfärdsbrottslighet***9. Bidrags- och välfärdsbrottslighet**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 55,

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 12–15 och

2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3.

*Reservation 9 (S, C)**Reservation 10 (MP)**Kamerabevakning***10. Kommuners tillståndsplikt för kamerabevakning**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 37,

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 29 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 16.

*Reservation 11 (S, MP)***11. Kamerabevakning av fordon**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 17.

*Reservation 12 (MP)**Översyn av sekretessbestämmelser***12. Översyn av sekretessbestämmelser**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 18.

*Reservation 13 (MP)**AI***13. AI**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 169 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 19–21.

*Reservation 14 (MP)**Skrivelsen***14. Skrivelsen**

Riksdagen lägger skrivelse 2023/24:67 till handlingarna.

Stockholm den 25 april 2024

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Louise Meijer (M), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Rasmus Ling (MP), Martin Melin (L), Mats Arkhem (SD), Sanna Backeskog (S), Lars Isacson (S), Sara-Lena Bjälkö (SD) och Marcus Wennerström (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet.

TVå motioner har väckts med anledning av skrivelsen. I ärendet behandlas även åtta yrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. komplettering av strategin, intensivövervakning med elektronisk kontroll och kommuners tillståndsplikt för kamerabevakning. Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Jämför reservation 1 (S, C), 2 (MP), 3 (MP), 4 (MP), 5 (V, C, MP), 6 (MP), 7 (MP), 8 (MP), 9 (S, C), 10 (MP), 11 (S, MP), 12 (MP), 13 (MP) och 14 (MP) samt särskilt yttrande 1 (S) och 2 (V).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen anför i skrivelsen att den organiserade brottsligheten är systemhotande. Det våldskapital, de finansiella strukturer och de parallella samhällsstrukturer som aktörerna inom organiserad brottslighet har byggt upp i Sverige innebär både en direkt och en indirekt påverkan på människors trygghet och säkerhet, liksom på samhällsviktiga funktioner. Samhällets motståndskraft mot organiserad kriminalitet måste förstärkas i grunden. I det syftet har riksdag och regering i statsbudgeten prioriterat åtgärder som stärker arbetet mot organiserad brottslighet. Den nationella strategin syftar till att ge en tydligare inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet och reducera de sårbarheter som brottsligheten utnyttjar. Strategin formulerar problembilder, anger inriktningar för åtgärder och redogör för det viktigaste arbete som pågår och planeras framöver. Behoven är breda och spänner över olika politikområden. Regeringen anger fem mål som vägledande i arbetet:

- stoppa kriminella karriärer
- minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor
- slå sönder den kriminella ekonomin
- bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan
- säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning.

Tyngdpunkten i skrivelsen ligger på att redovisa hur regeringen har verkat, och avser att verka, enligt dessa mål. Därutöver redovisas också exempel på åtgärder som har initierats av andra offentliga och privata aktörer i enlighet med målsättningarna.

Strategin gör inte anspråk på att ge en heltäckande bild av arbetet mot organiserad brottslighet och behoven av reformer. Regeringen konstaterar att det görs och kommer att behöva göras mer än vad det finns utrymme att

redogöra för i skrivelsen. Brottsligheten är dessutom föränderlig och anpassningsbar, vilket även samhällets motåtgärder behöver kunna vara. Viktiga delar av regeringens arbete för att öka tryggheten och minska belastningen av brott i Sverige beskrivs också i skrivelsen Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera (skr. 2023/24:56). Därtill avser regeringen att inom kort besluta om en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet. Tillsammans med andra viktiga preventiva och brottsbekämpande insatser på nationell, regional och lokal nivå bidrar åtgärderna som beskrivs i de tre skrivelserna till att uppnå mål som riksdagen har beslutat om för att minska brottsligheten och öka tryggheten i Sverige.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att arbeta för att nå målen med strategin. Utifrån strategin och dess inriktning avser regeringen framöver att på sedvanligt sätt bereda och besluta om myndighetsuppdrag, utredningsuppdrag, propositioner och förordningar m.m.

Regeringens arbete handlar till stor del om att skapa förutsättningar för myndigheter, kommuner och andra aktörer i samhället att bedriva ett effektivt arbete. Regeringen avser att löpande följa arbetet inom respektive strategiskt målområde och återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av hur arbetet mot organiserad brottslighet fortskrider.

Skrivelsen inleds med en beskrivning av den organiserad brottsligheten, innefattande de risker som den medför för samhället, och varför det behövs en nationell strategi för att bekämpa den (avsnitt 1). Därigenom ges en aktuell lägesbild av utmaningarna på området och en utgångspunkt för den fortsatta inriktningen av arbetet.

Därefter följer en redogörelse för det arbete som regeringen och andra aktörer genomför och avser att genomföra för att nå de fem målen i strategin, innefattande delmål (avsnitt 2–6).

Det sista avsnittet i skrivelsen handlar om gemensamt ansvar och engagemang och beskriver behovet av en fortsatt nära myndighetssamverkan och vikten av det internationella samarbetet mot organiserad brottslighet (avsnitt 7).

I det följande redovisas kortfattat vad som anges i skrivelsen om ett urval av åtgärder. Urvalet har gjorts med hänsyn till de motionsyrkanden som utskottet behandlar i detta betänkande. I övrigt hänvisas till regeringens skrivelse.

Motverka att unga socialiseras och rekryteras in i kriminalitet

Regeringen anför att ungdomar som befinner sig i riskzon för allvarlig kriminalitet ofta är kända av exempelvis skolan, socialtjänsten och polisen. Ändå lyckas myndigheterna inte i tillräcklig utsträckning fånga upp individer i riskmiljöer innan det är för sent. Det brottsförebyggande arbetet behöver därför utvecklas såväl generellt som på individnivå. För detta krävs tidigare

insatser och en förbättrad samverkan mellan polisen, skolan, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och andra lokala aktörer.

I syfte att få till stånd ett mer effektivt arbete har regeringen gett ett antal myndigheter i uppdrag att inrätta en ny struktur för systematisk och långsiktig samverkan mellan myndigheter och aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Uppdraget riktar sig till Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, länsstyrelserna, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk och Åklagarmyndigheten. Målgruppen för arbetet är barn och unga som riskerar att begå eller begår grova brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet. Samverkansstrukturen syftar till att motverka fortsatt brottslighet genom konkreta, individbaserade åtgärder (Ju2023/02529).

Regeringen har även utvidgat Skolsäkerhetsutredningens uppdrag till att omfatta informationsdelning mellan skolan, socialtjänsten och brottsbekämpande myndigheter i brottsförebyggande syfte (dir. 2023:120) samt inrättat en delegation för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område (S2023/02342).

Parallellt med detta pågår en utredning som ska lämna förslag på en ordning med ungdomskriminalitetsnämnder enligt dansk förlaga, anpassad till svenska förhållanden (dir. 2022:106 och 2023:26). För att bättre kunna förhindra, utreda och lagföra brott som begås av unga personer och förebygga att barn och unga dras allt djupare in i en kriminell gängmiljö låter regeringen också utreda om det finns behov av utökade möjligheter att anhålla och häkta personer som inte fyllt 18 år (dir. 2023:102). Utredningen ser också över polisens möjlighet att hålla kvar brottsmisstänkta barn och unga under viss tid i syfte att överlämna dem till t.ex. socialtjänsten eller deras föräldrar. I uppdraget ingår även att föreslå hur en ordning bör utformas som innebär att det blir möjligt att använda hemliga tvångsmedel mot personer som inte har fyllt 15 år och som begår grova brott. Genom en sådan förändring ökar möjligheterna att utreda brott och i förekommande fall komma åt personer som utnyttjar barn för kriminella syften.

Det är vidare viktigt att säkerställa en väl fungerande ungdomsvård och inte minst ett effektivt återfallsförebyggande arbete för barn och unga som placeras på hem för vård eller boende (HVB) eller på Statens institutionsstyrelses ungdomshem med anledning av kriminalitet. Inflödet till Statens institutionsstyrelse av unga med koppling till gängkriminalitet har ökat påtagligt under senare år. Åtgärder behöver vidtas för att hantera den platsbrist som uppkommit och det växande behovet av säkerhet, personal och kompetens. Regeringen har därför gett Statens institutionsstyrelse i uppdrag att ta fram en konkret plan för hur antalet platser ska öka (S2023/03077) och föreslagit en förstärkning av myndighetens anslag. Därtill har regeringen beslutat om utredningsuppdrag att se över möjligheterna till rumsvisitation, kroppsvisitation, inpasseringskontroller samt avskildhet i anslutning till dygnsvilan (S2022:C). Regeringen avser även att se över Statens institutionsstyrelses uppdrag och organisation respektive befogenheterna vid HVB. Vidare har en

utredning tillsatts som ser över lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (dir. 2023:160).

I regeringens kommande strategi på det brottsförebyggande området avser regeringen att redogöra för åtgärdsområden av socialpreventiv karaktär som är särskilt angelägna för att förhindra att barn involveras och utnyttjas i kriminella nätverk och förebygga återfall i brott. Sådana åtgärder är nödvändiga för att på ett långsiktigt och hållbart sätt minska antalet individer i nätverksmiljöerna.

Även arbetet mot hot och våld i hemmet är centralt för att motverka insocialisering i våldsamt och kriminellt beteende. För att säkerställa ett samordnat, långsiktigt och effektivt arbete för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har regeringen påbörjat arbetet med nya långsiktiga strategier på området samt ett nytt åtgärdsprogram.

Förbättra samhällsskyddet och minska risken för återfall i brott

Ett sätt att förstärka samhällsskyddet kan enligt regeringen vara att införa en möjlighet att utvisa gängkriminella som saknar svenskt medborgarskap, även utan att de har dömts för brott. En sådan möjlighet finns i dag för annan systemhotande brottslighet genom lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar. Regeringen avser också att göra det straffbart att delta i kriminella nätverk. En parlamentariskt sammansatt kommitté har därför fått i uppdrag att utreda om den grundlagsfästa föreningsfriheten bör ändras så att det går att göra det straffbart att delta i kriminella gäng (dir. 2023:83).

Regeringens omläggning av kriminalpolitiken kommer att innebära en ökad belastning på Kriminalvården. En rad åtgärder vidtas för att reformerna ska få genomslag samtidigt som den ökade belastningen ska kunna hanteras. Det är nödvändigt med en fortsatt utbyggnad av myndigheten. Därför har riksdag och regering beslutat om ökade medel till Kriminalvården för 2024. Befintliga anläggningar behöver utnyttjas fullt ut. Regeringen avser också att låta utreda vilka möjligheter som finns att hyra anstaltsplatser utomlands. Därutöver vidtas åtgärder för att öka antalet överföranden av dömda utländska medborgare till deras hemländer. Utgångspunkten är att utdömda fängelsestraff så långt det är möjligt ska avtjänas i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning.

Skärpa kontrollfunktionerna

Regeringen anför att tillsynen, kontrollen och uppföljningen av verksamheter och individer som hanterar explosiva varor och andra farliga ämnen måste förbättras. Bristande tillsyn och regelefterlevnad hos de privata aktörer som hanterar explosiva varor innebär en risk för att sprängämnen för civila ändamål blir åtkomliga för kriminella aktörer. Regeringen har mot den bakgrunden gett de elva myndigheter som ingår i det nationella forumet för sprängämnessäkerhet i uppdrag att intensifiera och utveckla arbetet med att stoppa illegala

sprängningar. Myndigheterna ska bl.a. identifiera sårbarheter som gör att sprängämnen riskerar att hamna i orätta händer och vidta skyndsamma åtgärder för att reducera dessa sårbarheter (Fö2023/01615). Vidare utvecklar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) på regeringens uppdrag ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor som syftar till att ge kommuner och myndigheter möjlighet att ta del av varandras tillståndsbeslut. Detta kan på sikt underlätta för kommunerna och MSB att säkerställa en fullgod tillsyn av explosiva varor. Registret ska även kunna användas av företag som säljer och överlåter explosiva varor för att kunna kontrollera att verksamhetsutövares tillstånd är giltiga. Målsättningen är att de författningsändringar som krävs för registret ska vara på plats i juli 2024.

Förhindra att företag och andra juridiska personer används som brottsverktyg

Regeringen konstaterar att den organiserade brottsligheten systematiskt använder sig av företag för att begå brott. Stora utbetalningar från välfärdsystemen görs till företag. Det är genom företag som skatter och avgifter på arbete eller varor kan undandras. Med ett företag kan arbetskraft från tredjeländ hämtas. Likaså används företag i olika grad vid smuggling, transport och lagerhållning av narkotika. Det är ett återkommande problem att legal och illegal verksamhet blandas bakom företagsfasader, vilket försvårar upptäckt och utredning av brottsligheten.

För att skydda den legala sfären från kriminellt utnyttjande är det generellt sett viktigt att myndigheterna tilldelas uppgifter och befogenheter som innebär att de kan fungera som effektiva grindvakter, t.ex. genom tillståndsprövning, men också att de kan agera i efterhand, t.ex. genom möjligheter att återkalla utfärdade tillstånd och yrkeslegitimationer. Om företag med avsikt att fungera som brottsverktyg inte kommer in i systemet, kan de inte heller missbruka det. I dag förekommer det t.ex. att falska uppgifter förs in i Bolagsverkets register, vilket ger oseriösa aktörer möjlighet att bedriva företagsverksamhet på oriktiga grunder. Regeringen kommer att vidta åtgärder för att motverka att aktieföretag och andra företag används för att begå brott och andra oegentligheter. Arbetet utgår bl.a. från betänkandet Bolag och brott (SOU 2023:34), där det bl.a. föreslås att Bolagsverket ska få en tydligare kontrollerande roll i registreringsärenden.

Även ideella föreningar och stiftelser missbrukas av kriminella aktörer för att begå brott, exempelvis för att få del av bidragsmedel från det offentliga. Att bilda en förening är på flera sätt enklare än att starta ett företag. Det finns ingen lagstiftning om ideella föreningar. Skatteverket har gjort ett antal utredningar av bidragsmottagande föreningar och bedömer att risken för bidragsbedrägerier är hög. Mörkertalet är enligt myndigheten sannolikt stort. Det finns inget nationellt register över alla föreningar som får bidrag, och omfattningen av felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag är okänd.

Mot den bakgrunden finns det behov av att vidta åtgärder för att förhindra ekonomisk brottslighet kopplad till föreningar och stiftelser. Det är bl.a. nödvändigt att utöka kontrollen av den statliga bidragsgivningen till civilsamhället. Med anledning av en rekommendation från Riksrevisionen (RiR 2023:7) avser regeringen att återkomma i frågan om att låta en myndighet utreda frågor om att inrätta en central databas som omfattar alla tillgängliga statsbidrag till civilsamhället och de organisationer som fått del av sådant stöd. Statskontoret har också fått ett regeringsuppdrag att analysera arbetet vid ett antal myndigheter och organisationer för att säkerställa korrekta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer och hur det kan förbättras (Fi2022/03248).

Förhindra utnyttjandet av offentliga medel

En betydelsefull åtgärd för att motverka felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen är inrättandet av Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2024. Myndigheten ska administrera ett system med transaktionskonto för utbetalningar från vissa statliga myndigheter och genomföra dataanalyser och granskningar i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar. Utbetalningsmyndigheten kommer att komplettera existerande kontrollfunktioner hos övriga myndigheter. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera de rättsliga förutsättningarna för en kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet och lämna författningsförslag om sådan anslutning (dir. 2023:63). Vidare har en utredning i uppdrag att undersöka hur ett särskilt straffrättsligt skydd, motsvarande det som i bidragsbrottslagen finns för ekonomiska förmåner och stöd till enskilda personer, kan införas även för statliga stöd till företag och andra juridiska personer (dir. 2022:25).

Risken för välfärdsbrottslighet riktad mot kommuner och regioner har uppmärksammats allt mer under senare år, däribland problemet med förekomsten av oseriösa aktörer inom personlig assistans och hemtjänst och som vårdgivare. Kommunerna har fr.o.m. den 1 juli 2023 ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Det är därför angeläget att kommunerna höjer sin medvetenhet och kunskap om ekonomisk brottslighet och välfärdsbrottslighet så att detta kan inkluderas i det systematiska förebyggande arbetet. Arbetet mot välfärdsbrott måste omfatta hela den offentliga sektorn, oavsett om det rör en individ ersättning, ett föreningsbidrag eller en upphandlad vara eller tjänst. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) kan som medlemsorganisation vara ett viktigt stöd i arbetet med att höja kompetensen för att förebygga och arbeta mot utnyttjande av välfärden inom kommuner och regioner.

Öka användningen av tekniska hjälpmedel

Det är viktigt att reglerna i kamerabevakningslagen inte orsakar omotiverade hinder för det brottsbekämpande och trygghetsskapande arbetet. Det behöver

bli enklare för kommuner och regioner att kunna kamerabevaka gator och torg. Regeringen har mot den bakgrunden gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som ska underlätta kamerabevakning för bl.a. kommuner och regioner. Utredaren ska även analysera behovet av utökade möjligheter att kamerabevaka i syfte att bekämpa brott och upprätthålla allmän ordning och säkerhet (dir. 2023:40). Därtill har utredaren fått i uppdrag att föreslå ytterligare lättnader för Polismyndigheten vid användning av kamera-bevakning i dess verksamhet (dir. 2023:182).

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 begär regeringen återrapportering av hur myndigheten säkerställer en kontinuerlig ökning av antalet fasta bevakningskameror till minst 2 500 vid utgången av 2024. Parallellt med detta behöver myndighetens möjligheter att ta del av uppgifter från andra kamerasytem undersökas. Regeringen har därför gett Polismyndigheten, Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att lämna förslag på hur Polismyndigheten inom ramen för det befintliga regelverket ska kunna ges ökad tillgång till befintliga kamerasytem kopplade till den statliga transportinfrastrukturen (Ju2023/02261). Kameror är också av vikt i Tullverkets verksamhet. Ett arbete bedrivs i myndigheten för att utöka förmågan till selektion av relevanta kontrollobjekt genom användandet av fasta och mobila kameror.

Utveckling och användning av digitala verktyg, exempelvis artificiell intelligens, kommer att vara av stor betydelse för myndigheters förmåga att bekämpa organiserad brottslighet. Det handlar inte bara om att använda digitala verktyg för att utreda vissa typer av brott och för att säkerställa allmän ordning och säkerhet. Det handlar också om att kunna identifiera, hantera, sortera och dra slutsatser utifrån datamängder i alla typer av informationshantering i såväl brottsförebyggande som brottsutredande syfte. Vid sidan av att myndigheterna själva kan dra fördel av artificiell intelligens är det viktigt att förebygga och motverka att utvecklingen av AI-tjänster används för kriminella ändamål. Teknikutvecklingen behöver följas för att ge förståelse för vilka sårbarheter som kan utnyttjas för brottslighet i framtiden.

Förbättra möjligheterna att utbyta information

Många myndigheter och andra aktörer har uppgifter som behövs i det preventiva och brottsbekämpande arbetet, och det har från olika håll förts fram att nuvarande regelverk inte ger förutsättningar att utbyta och behandla information i den omfattning som krävs. Utöver ett behov av att undanröja sekretesshinder handlar det om att det dataskyddsrättsliga regelverket för berörda aktörer behöver ses över och anpassas. Att uppgifter kan utbytas elektroniskt är i princip en förutsättning för ett effektivt informationsutbyte. I det sammanhanget är myndigheternas registerförfattningar av stor betydelse.

Behovet av ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte är inte begränsat till utbyte av information med eller mellan brottsbekämpande myndigheter. Det är av stor vikt att även andra myndigheter och aktörer som har relevant

information ges förutsättningar att utbyta informationen med varandra, i syfte att kunna upptäcka brottsliga upplägg och förebygga brott. Det kan t.ex. handla om utbetalande myndigheter och sådana myndigheter som utför tillsyn och inspektioner av affärsverksamheter. Målet med ett utökad informationsutbyte är bl.a. att minska samhällets sårbarheter för den organiserade brottslighetens metoder, inte minst sårbarheter i välfärds- och skattesystemen.

Frågan om att förbättra möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter är högt prioriterad av regeringen, och ett intensivt utrednings- och lagstiftningsarbete pågår därför inom Regeringskansliet. En särskild utredare ska överväga och föreslå förbättrade möjligheter att utbyta information om enskilda inom och mellan myndigheter och andra organ som jämföras med myndigheter. I uppdraget ingår bl.a. att särskilt överväga och lämna förslag på en generell bestämmelse som gör det möjligt att på ett effektivt sätt lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till en annan myndighet, såväl på begäran som på eget initiativ (dir. 2023:146).

Samtidigt bereds i Regeringskansliet betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69) med förslag om ökad informationsdelning mellan brottsbekämpande myndigheter. Det bereds också förslag om utökad informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor som har lämnats i departementsskrivelsen Utökad informationsutbyte (Ds 2022:13). Utredaren hade bl.a. i uppdrag att kartlägga vilka uppgifter berörda aktörer behöver för att fatta korrekta beslut om utbetalningar från välfärdssystemen och motverka arbetskriminalitet. Regeringen kommer även fortsättningsvis att arbeta intensivt med frågorna och vidta de ytterligare åtgärder som krävs för att ge förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte.

Införliva ett tydligare brottsförebyggande perspektiv i det internationella samarbetet

För att arbeta proaktivt är ett internationellt brottsbekämpande engagemang även aktuellt i internationella samarbeten utanför EU. Brottsbekämpande perspektiv bör genomsyra bilaterala samarbeten och det freds- och säkerhetsfrämjande arbetet. Det internationella utvecklingsarbetet kan också bidra genom att stärka förutsättningarna för brottsbekämpning. Krig och konflikter påverkar Sveriges säkerhet och välbefinnande. Detta sker bl.a. genom att det uppstår flyktingströmmar och genom att krig och konflikter utgör en grogrund eller fristad för terrorism och våldsbejakande extremism. De kan också fungera som en grogrund eller transit för organiserad brottslighet i form av t.ex. smuggling av vapen, narkotikahandel och människohandel. Regeringen ska fortsätta att aktivt arbeta på bred front för ökat internationellt samarbete mot organiserad brottslighet.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att människohandel för sexuella ändamål måste inkluderas i den nationella strategin. I yrkande 2 begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen med en åtgärdsplan för att stoppa bedrägerier mot äldre, och i yrkande 3 anser motionärerna att regeringen måste beakta de negativa konsekvenserna av ökad kontroll och tillsyn av det ideella föreningslivet och allmänna stiftelser.

I kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1 framhålls att bekämpningen av organiserad brottslighet ska ha sin utgångspunkt i ett preventivt och vårdande arbete.

I yrkande 2 anför motionärerna att tidiga insatser för barn i riskzonen att hamna i kriminalitet bör förstärkas och byggas ut.

I yrkandena 3–5 anfördes att hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år bör tillåtas när särskilt grova brott har begåtts, men att det måste motiveras och att både den nya lagregleringen och myndigheternas tillämpning av reglerna måste uppfylla högt ställda krav på rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten.

I yrkande 6 hävdar motionärerna att det inte ska vara möjligt att utvisa utlänningar som bedöms vara gängkriminella utan att de först har dömts för brott.

I yrkande 7 vill motionärerna fastslå att Kriminalvården inte ska hyra anstaltsplatser utomlands. I yrkande 8 anfördes att Kriminalvårdens överbelastning kan avhjälpas genom att tillämpningsområdet för fotboja utökas till fängelsestraff upp till ett år, vilket också efterfrågas i partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 120 och kommittémotion 2023/24:436 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 2. Även i kommittémotion 2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 18 vill motionärerna se en möjlighet att använda elektronisk intensivövervakning i fler fall än i dag.

Enligt kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 9 bör fängelsestraff som är kortare än sex månader ersättas med alternativa påföljder. Ett liknande yrkande framställs i partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 117.

I kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 10–11 efterfrågar motionärerna en utvidgad möjlighet att överföra dömda utländska medborgare till deras hemland men menar att sådana överföringar ska ske med stark insyn och utvärderas regelbundet för att motverka rättsosäkra och godtyckliga processer.

I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att utreda inrättandet av en central databas för statsbidrag till civilsamhället och de organisationer som tagit del av stöd, och enligt yrkande 13 bör utredningen särskilt beakta hur känsliga personuppgifter ska behandlas i databasen. I yrkande 14 efterfrågas att långsiktiga och tillräckliga anslag till bidragsgivande myndigheter säkerställs för att dessa ska kunna utveckla erforderlig kontroll.

I yrkande 15 och i partimotion. 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 55 vill motionärerna att kommuner ska ges tillräckliga resurser för deras arbete mot välfärdsbrottslighet.

I kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 16 anser motionärerna att tillståndsplikten för kommuner och regioner att bedriva kamerabevakning bör slopas. Liknande yrkanden framställs i partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 29 och kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 37.

Enligt kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 17 bör användningen av kamerabevakning för att hitta efterlysta fordon utökas.

I yrkande 18 anförs att myndigheternas sekretessregler bör lättas för ett mer effektivt arbete mot brottslighet utan att den personliga integriteten inskränks.

Enligt yrkande 19–20 bör regeringen kartlägga riskerna med användning av AI i brottsbekämpande syfte och redogöra för vilka insatser som kan vidtas för att minimera riskerna. En liknande begäran framställs i partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 169. I kommittémotion 2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 21 vill motionärerna se att AI i brottsbekämpande syfte ska omfattas av etiska riktlinjer och att användning och utveckling ska ske med respekt för grundläggande fri- och rättigheter.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid beredningen av motioner från den allmänna motionstiden 2019/20 behandlade utskottet ett yrkande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som innebar att användningen av intensivövervakning med elektronisk kontroll kunde utökas och kan tillämpas för nyintagna med en strafftid på mellan sex månader och ett år (bet. 2019/20:JuU28 s. 63 f.). Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning att den gällande lagstiftningen var väl avvägd och såg därför inget skäl att ställa sig bakom det tillkännagivande som efterfrågades. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2019/20:106). Därefter har liknande motionsyrkanden avstyrkts av utskottet genom förenklad beredning (bet. 2020/21:JuU30 och bet. 2021/22:JuU25).

Våren 2022 föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att kravet på tillstånd för kamerabevakning bör tas bort för kommuner och regioner (s. 23 f.). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2021/22:216). Tillkännagivandet är inte slutbehandlade. Ett år senare behandlades en liknande motion. Utskottet fann bl.a. med hänsyn till tillkännagivandet inte anledning för riksdagen att rikta ett nytt tillkännagivande i frågan till regeringen. Motionen avstyrktes, och riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2022/23:JuU12 s. 8 f., prot. 2022/23:84).

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om att se över sekretessbestämmelserna i brottsbekämpande syfte. I ett motionsbetänkande om polisfrågor våren 2022 anförde utskottet att varje ny sekretessbrytande bestämmelse bör utformas utifrån en avvägning mellan effektivitet, integritet och rättssäkerhet. Utskottet var då inte berett att ta initiativ till en översyn av sekretesslagstiftningen och motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2021/22:JuU22 s. 74 f., rskr. 2021/22:270). I motsvarande betänkande ett år senare behandlades åter motioner med samma innebörd. Utskottet anförde då att det var viktigt att myndigheterna i sitt arbete hade goda förutsättningar att utbyta information för att förebygga och bekämpa brott. Det var därför positivt att en pågående utredning på området hade getts utökade direktiv som syftade till att öka förutsättningarna till informationsdelning mellan myndigheter och att ytterligare sådana steg kunde komma att tas i enlighet med vad som anförts i Tidöavtalet. Utskottet avstyrkte därför motionerna vilket riksdagen ställde sig bakom (bet. 2022/23:JuU10 s. 79 f., prot. 2022/23:102).

Kompletterande information

Människohandel för sexuella ändamål

Den 29–30 mars 2023 stod justitieministern värd för en konferens om förebyggande modeller för att bekämpa efterfrågan som främjar människohandel för sexuella ändamål.

Syftet med konferensen var att samla internationella aktörer, regeringsexperter och experter från civilsamhället i och utanför Europa och föra strategiska diskussioner med fokus på följande:

- Modeller för att bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel för sexuella ändamål genom att arbeta mot efterfrågan, för att på bästa sätt använda alla verktyg som står till buds för att motverka exploatering.
- Hur man kan förebygga och skydda offer för utnyttjande i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
- Behovet av att stärka de gemensamma insatserna för att sätta stopp för detta allvarliga brott och det utnyttjande det innebär.

Bedrägerier mot äldre

Regeringen beslutade den 19 oktober 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över grundlagsskyddet för vissa söktjänster som offentliggör personuppgifter. Syftet var att stärka skyddet för den personliga integriteten när personuppgifter offentliggörs på internet och i andra liknande sammanhang. Detta för att bl.a. göra det svårare för kriminella nätverk att kartlägga personer i olika söktjänster (dir. 2023:145). I ett pressmeddelande från Justitiedepartementet den 21 oktober 2023 med anledning av utredningen uppgav justitieministern att den grova organiserade brottsligheten är systemhotande. De kriminella gängen skjuter, spränger och ägnar sig åt

omfattande ekonomisk brottslighet, bl.a. grova bedrägerier mot äldre, och det måste bli svårare för kriminella att kartlägga personer i olika söktjänster i syfte att begå brott.

Betänkandet Ett starkare straffrättsligt skydd – mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön (SOU 2023:80) överlämnades till regeringen den 21 november 2023. I betänkandet föreslås bl.a. att det straffrättsliga skyddet för äldre och andra särskilt utsatta ska stärkas genom lagändringar på bedrägeriområdet. Den som utnyttjar att offret är skyddslöst eller utsatt eller som begår ett bedrägeri i organiserad form ska oftare dömas för ett grovt brott. Förslaget har skickats på remiss.

I ett pressmeddelande från Regeringskansliet den 8 februari 2024 angavs att statsministern kallade till sig bankcheferna och polisen med anledning av äldrebedrägerier. Mötet skulle handla om hur bankerna kan ta ett större ansvar och hur samarbetet mellan bankerna och polisen kan stärkas. Vidare angavs att regeringen skulle vidta en rad åtgärder för att kriminella inte ska ha tillgång till betalssystemen. Ett särskilt samarbete mellan Justitiedepartementet och Finansdepartementet har påbörjats för att ta ett samlat grepp om problemet. Sverige driver på för bättre EU-lagstiftning, men eftersom det tar tid behövs även omedelbara åtgärder.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll

Av lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att det under vissa förutsättningar är möjligt att verkställa en fängelsedom genom intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. fotboja – om den dömd ska avtjäna fängelse i högst sex månader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att den organiserade brottsligheten är systemhotande. Det är allvarligt nog med det ökade antalet skjutningar och sprängningar som riskerar att drabba ett stort antal människor, inte minst anhöriga och andra utomstående personer. Men därtill har denna typ av brottslighet en inverkan på andra delar av samhället i form av bl.a. infiltration av företag, föreningar och organisationer. Som regeringen anför i skrivelsen finns det aktörer inom kriminella nätverk som använder möjliggörare på insidan av en verksamhet för att underlätta brottslighet, genomföra brott, undgå upptäckt m.m. Ytterligare ett fenomen som det har rapporterats om på sistone är att gängkriminella utnyttjar flickor och kvinnor sexuellt och säljer dem till andra som betalning för skulder eller inom narkotikahandeln. Även sättet som allt yngre barn utnyttjas på av gängen är ett symptom på hur de gängkriminella blivit alltmer offensiva. Det är därför tydligt att samhällets motståndskraft mot organiserad kriminalitet måste förstärkas i grunden och att kampen mot gängen, det eskalerande våldet och brotten måste stärkas och tryggheten återupprättas. Utskottet finner i likhet med regeringen att den

nationella strategin ger en tydligare inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet och kan reducera de sårbarheter som brottsligheten utnyttjar. Utskottet välkomnar sammanfattningsvis regeringens skrivelse.

När det gäller motioner om innehållet och vilka områden som bör prioriteras i strategin noterar utskottet att strategin enligt regeringen inte gör anspråk på att ge en heltäckande bild av arbetet mot organiserad brottslighet eller behoven av reformer. Det kan vidare konstateras att regeringen lämnade över en skrivelse om en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet till riksdagen den 14 mars i år, men även i den nu behandlade strategin redogörs det för en rad åtgärder som vidtas för att motverka att unga socialiseras och rekryteras in i kriminalitet. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ om att inkludera människohandel för sexuella ändamål eller en åtgärdsplan för att stoppa bedrägerier mot äldre, och utskottet finner inte heller skäl att ställa sig bakom motionsyrkandena om förebyggande insatser. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:2821 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2023/24:2820 (MP) yrkandena 1 och 2.

Vidare konstaterar utskottet att det pågår utrednings- och lagstiftningsarbete om användning av hemliga tvångsmedel mot personer som inte har fyllt 15 år, om underlättad kamerabevakning för bl.a. kommuner och regioner, om ökad tillgång till befintliga kamerasystem kopplade till den statliga transportinfrastrukturen samt om en översyn av sekretessbestämmelser. Utskottet anser inte att det finns anledning att föregripa detta arbete och avstyrker därför motionerna 2023/24:2640 (S) yrkande 37, 2023/24:2669 (MP) yrkande 29 samt 2023/24:2820 (MP) yrkandena 3–5 och 16–18.

Vidare anger regeringen i skrivelsen att det vidtas åtgärder för att öka antalet överföranden av dömda utländska medborgare till deras hemländer. Utskottet finner inte skäl att ifrågasätta att detta arbete sker på ett rättssäkert sätt och avstyrker därmed motion 2023/24:2820 yrkandena 10 och 11.

Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:2820 (MP) yrkande 6 om utvisning av gängkriminella. Motionen avstyrks.

Av skrivelsen framgår det att regeringen följer teknikutvecklingen kopplad till AI för att få förståelse för vilka sårbarheter som kan utnyttjas för brottslighet i framtiden, att frågan om att hyra anstaltsplatser utomlands ännu inte har lett till något formellt utredningsarbete och att regeringen ska återkomma i frågan om att låta en myndighet utreda frågor om att inrätta en central databas som omfattar alla tillgängliga statsbidrag till civilsamhället. Utskottet anser därför att motionerna 2023/24:2669 (MP) yrkande 169, 2023/24:2820 (MP) yrkandena 7, 12–14 och 19–21 samt 2023/24:2821 (C) yrkande 3, som handlar om dessa frågor, är för tidigt väckta och bör avslås. Utskottet finner inte heller skäl att ställa sig bakom motionerna 2023/24:2669 (MP) yrkande 55 och 2023/24:2820 (MP) yrkande 15 om förutsättningarna för kommuners arbete mot välfärdsbrottslighet och avstyrker därför dessa.

När det gäller utökad användning av s.k. fotboja och alternativa påföljder framgår det av skrivelsen att det vidtas en rad åtgärder för att reformera Kriminalvården och hantera den ökade belastningen, bl.a. genom en fortsatt utbyggnad av och ökade medel till myndigheten. Utskottet finner därför inte heller skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2023/24:436 (V) yrkande 2, 2023/24:2484 (C) yrkande 18, 2023/24:2669 (MP) yrkandena 117 och 120 samt 2023/24:2820 (MP) yrkandena 8 och 9. Dessa motioner avstyrks.

Avslutningsvis föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

1. **Komplettering av strategin, punkt 1 (S, C)**

av Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Ulrika Liljeberg (C), Sanna Backeskog (S), Lars Isacson (S) och Marcus Wennerström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är bra med ett samlat grepp och en nationell strategi mot organiserad brottslighet. Regeringens strategi innehåller flera nödvändiga och viktiga åtgärder som vi ställer oss bakom. Det kan dock noteras att regeringen skriver att strategin inte gör anspråk på att ge en heltäckande bild av arbetet mot organiserad brottslighet och behoven av reformer. Vi konstaterar att några områden för grov organiserad brottslighet som inte är nya och som drabbar de allra mest sårbara inte nämns alls. Varken prostitution, sexköp eller trafficking nämns vid ett enda tillfälle i strategin, trots att vi vet att det förutom att det har ett högt personligt pris även ger stora inkomster till just den organiserade brottsligheten och möjliggör andra brott. Vapen och narkotika omfattas av strategin, men vi anser att människohandel för just sexuella ändamål är ett lika prioriterat område och att strategin bör kompletteras med regeringens planerade åtgärder för att bekämpa detsamma.

Vidare har bedrägerier mot äldre kommit att bli en stor farsot i vårt land och en stor inkomstkälla i den kriminella världen. Det skapar direkta ekonomiska förluster för de drabbade men även stora indirekta förluster i form av tappat förtroende för medmänniskor, det finansiella systemet och rättsväsendet. I strategin nämns dock inte äldrebedrägerier alls, och bankernas roll för att komma till rätta med detta nämns inte heller. Detta bör regeringen lägga in i strategin.

2. Förebyggande insatser, punkt 2 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag skulle vilja se ett närmare och kontinuerligt samarbete mellan BVC, socialtjänsten och förskolan från en tidig ålder i enlighet med den s.k. Rinkebymodellen i politiskt eftersatta områden. Ett sådant samspel kan tidigt visa vilka riskfaktorer som förekommer, exempelvis om barnets hemmiljö är bristande eller om det finns förutsättningar för en psykosocial utredning. Ett samarbete mellan myndigheter och familjer som sträcker sig över en längre period förbättrar både förtroendet för myndigheter i politiskt eftersatta områden och chansen att i ett tidigt stadium både identifiera och motverka riskfaktorer. Jag är kritisk till att regeringens strategi saknar denna typ av förslag.

Att regeringen förskjuter socialpreventiva åtgärder till en kommande strategi är även oroande, då dessa kan komma att utformas och implementeras i ett alldeles för sent skede. Som skrivelsen påpekar skor sig den organiserade brottsligheten på människor som lever i utsatthet. Många unga attraheras till kriminella gäng, inte för att de ser en yrkeskriminell bana som ett väl valt yrke, utan på grund av att de samhällsliga strukturer och sociala insatser som ska hjälpa dem har fallerat. Många ser kriminaliteten som sin enda utväg från fattigdom och utsatthet. Det ter sig därför kontraproduktivt att utarbeta en strategi med total avsaknad av renodlade preventiva åtgärder om målet är att bekämpa framtida organiserad brottslighet. De åtgärder som skrivelsen betecknar som preventiva är utformade för att skjuta fram ungas kriminella bana. Det vi har kunnat urskilja från årtionden av studier är att institutionalisering och fängelsedomar har en tendens att förstärka en kriminell identitet, inte avvärja den. Avsaknaden av ett vårdande perspektiv för unga som begår brott riskerar att cementera deras identitet som kriminella, förstärka deras kriminella nätverk och försvåra deras återinträde i civilsamhället.

3. Hemliga tvångsmedel mot barn, punkt 3 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 3–5.

Ställningstagande

Bättre möjligheter att använda hemliga tvångsmedel, även i preventivt syfte, är starkt efterfrågat av brottsbekämpande myndigheter och bedöms som avgörande för att bekämpa de kriminella nätverken. Det är även av största vikt att identifiera de barn som involveras i kriminella nätverk och grov brottslighet. Att använda hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år och över 12 års ålder är därför ett redskap som inte bör uteslutas, i syfte att så snabbt som möjligt kunna bistå barnen med riktade insatser och hjälpa dem bort från deras kriminella bana. För användning av hemliga tvångsmedel mot denna grupp ska barnen ha begått särskilt grov brottslighet. Inför ett beslut om detta tvångsmedel bör en tydlig motivering krävas. Även om detta redskap kan ge god effekt är det samtidigt av största vikt att både ny lagreglering och myndigheternas tillämpning av reglerna uppfyller högt ställda krav på rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten. Detta gäller i synnerhet i fråga om barn under 15 års ålder. Användningen av hemliga tvångsmedel måste alltid stå i rimlig proportion till ingreppet i den personliga integriteten. Jag vill därför understryka vikten av en regelbunden utvärdering av lagen och dess tillämpning.

4. Utvisning av gängkriminella, punkt 4 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att det går att anföra principiella invändningar mot den lag som redan i dag ger möjlighet att utvisa individer som bedöms utgöra ett hot mot rikets säkerhet trots att de inte dömts för något brott. Att utvidga den möjligheten riskerar att urholka rättssäkerheten och leda till godtyckliga utvisningar. Att därutöver som stat klassificera individer som kriminella utan att dessa har dömts för brott är mycket problematiskt. Skulle lagstiftningen utvidgas är det av yttersta vikt att definitionen av det säkerhetshot som avses är tydlig. Det är centralt att processen sker på ett rättssäkert sätt samt att det finns möjlighet att överklaga domen. Det finns annars en väldigt påtaglig risk för att man utvisar människor på godtyckliga grunder såsom etnicitet eller umgänge utan direkt medverkan i kriminella gäng.

5. Intensivövervakning med elektronisk kontroll, punkt 5 (V, C, MP)

av Gudrun Nordborg (V), Ulrika Liljeberg (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:436 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 2,

2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 18,

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 120 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Ett sätt att lindra den ansträngda situationen inom Kriminalvården med platsbrist och överbeläggningar är att utöka möjligheten till intensivövervakning med elektronisk kontroll. Att låta de som döms för mindre allvarlig brottslighet i större utsträckning än i dag avtjäna sitt straff med fotboja bör även ge bättre förutsättningar för ett framgångsrikt återfallsförebyggande arbete.

6. Alternativa påföljder, punkt 6 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 117 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag anser att det bör övervägas om fängelsestraff som är kortare än exempelvis sex månader alls ska användas som påföljd i första hand eller om det är mer ändamålsenligt och effektivt med alternativa påföljder. Detta särskilt med hänsyn till de stora kapacitetsbehov som finns inom Kriminalvården och risken för att personer som inte redan har en kriminell livsstil utvecklar en sådan under sin tid på en anstalt. Liknande frågor har utretts tidigare, men i ljuset av den situation vi ser i dag anser jag att frågan bör utredas på nytt.

7. Hyra anstaltsplatser utomlands, punkt 7 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser inte att problemen med kapacitetsbrist och överbelastning på Kriminalvårdens anstalter bör lösas genom att hyra anstaltsplatser utomlands. Förslaget medför flera stora logistiska och ekonomiska svårigheter, och jag ställer mig frågande till att regeringens mål om lägre dygnskostnad utomlands än i Sverige är förenligt med en adekvat och jämförbar standard.

8. Överförande av straffverkställighet, punkt 8 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Jag ställer mig positiv till att utvidga möjligheten att överföra dömda utländska medborgare till deras hemländer, men jag ser även ett behov av försiktighetsåtgärder. Det behövs en kontinuerlig översyn av denna verksamhet för att säkerställa att överföringar inte sker godtyckligt och rättsosäkert eller riskerar att medföra att den dömda utsätts för livshotande faror i sitt hemland. I vissa processer kan det finnas verkställighetshinder, och i dessa fall är det viktigt att den dömda avtjänar sitt straff i Sverige.

9. Bidrags- och välfärdsbrottslighet, punkt 9 (S, C)

av Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Ulrika Liljeberg (C), Sanna Backeskog (S), Lars Isacson (S) och Marcus Wennerström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3 och avslår motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 55 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 12–15.

Ställningstagande

Utnyttjandet av ideella föreningar pekas i strategin ut som en möjlighet för kriminell verksamhet. Det äger sin riktighet, men det utmålas i strategin som att det skulle vara ”enklare att starta en förening än ett bolag”, vilket inte stämmer. Det ideella föreningslivet möter stora svårigheter i fråga om att exempelvis få fungerande bankkonton. Civilsamhället och föreningslivet är viktiga aktörer för att just motverka organiserad brottslighet och för att ungdomar ska kunna erbjudas en meningsfull fritid. Likväl ser vi, precis som regeringen, risken med att kriminella nätverk utnyttjar föreningslivet. Åtgärder för att motverka detta får dock inte leda till orimliga administrativa eller kostnadsdrivande konsekvenser. Detta måste regeringen beakta och inkludera i strategin.

10. Bidrags- och välfärdsbrottslighet, punkt 9 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 55 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 12–15 och
avslår motion

2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

När det gäller den del av strategin som handlar om att förhindra utnyttjandet av offentliga medel och att företag och andra juridiska personer används som brottsverktyg vill jag betona vikten av att analysera konsekvenserna för civilsamhället i utformningen av förslagen. Det är bra att regeringen fastslår vikten av ett starkt och oberoende civilsamhälle och att en ändamålsenlig och effektiv kontroll inte ska innebära en utökad administrativ börda för civilsamhället. Civilsamhällets självständighet och fria roll gentemot det offentliga måste särskilt beaktas.

Förslaget om en central databas har flera viktiga poänger. Inte minst för att öka transparensen i fråga om vilka bidrag som kan sökas för civilsamhällets organisationer. Samtidigt är detta en fråga som behöver utredas närmare, särskilt med hänsyn till eventuella känsliga personuppgifter. Riksrevisionen konstaterar att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är den myndighet som har den mest utvecklade kontrollverksamheten och att den tidigare regeringen gett förutsättningar för detta genom såväl uppdrag som utökat anslag. Jag vill utifrån detta betona vikten av långsiktiga och tillräckliga anslag till bidragsgivande myndigheter så att det finns en reell möjlighet att utveckla erforderlig kontroll utan att myndigheternas resurser till själva stödgivningen blir lidande.

Kommunerna är aktörer som tydligare behöver arbeta brottspreventivt. Många välfärdsbrott kan begås inom den kommunala verksamheten, exempelvis assistansbrott och brott inom hemtjänsten. Därför är det bra att kommunerna nu har fått ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. För att klara den uppgiften är det viktigt att kommunerna får tillräckliga resurser.

11. Kommuners tillståndsplikt för kamerabevakning, punkt 10 (S, MP)

av Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Rasmus Ling (MP), Sanna Backeskog (S), Lars Isacson (S) och Marcus Wennerström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 37,

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 29 och

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Kamerabevakning är ett viktigt verktyg för att förebygga, förhindra och utreda brott. Bevakningen har lett till viktig bevisning i ett flertal rättegångar. Samtidigt ska den som bedriver kamerabevakning alltid följa de krav som ställs upp i kamerabevakningslagen, och Integritetsskyddsmyndigheten ska fortfarande bedriva tillsyn. Med det i beaktande anser vi att den nuvarande tillståndsplikten för kommuner och regioner för att bedriva kamerabevakning bör slopas. Genom att minska byråkratin kan övervakningen bli mer effektiv och på så vis bidra till att lösa brott i högre grad. Det kan också medföra att viktig bevisning säkras för ökad lagföring.

12. Kamerabevakning av fordon, punkt 11 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 17.

Ställningstagande

Jag anser att kamerabevakning i högre utsträckning ska utnyttjas för att hitta efterlysta fordon, med bibehållet skydd för den enskildes integritet och med tydliga villkor för vad som krävs för att bedriva kamerabevakning.

13. Översyn av sekretessbestämmelser, punkt 12 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 18.

Ställningstagande

Jag vill se lättade sekretessregler så att myndigheterna kan arbeta mer effektivt mot brott, samtidigt som den personliga integriteten värnas. Detta kommer att göra det svårare för organiserad brottslighet och välfärdsbedrägerier som urholkar statens finanser och förtroendet för samhällskontraktet.

14. AI, punkt 13 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 169 och
2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 19–21.

Ställningstagande

Det finns stor potential i hur AI-teknik kan användas för att bekämpa brottslighet. Men det är fortfarande en ung teknik som ständigt utvecklas, och med utvecklingen kommer också utmaningar och risker. Det behövs mer forskning på området. Jag vill se en kartläggning av riskerna med att använda AI för att bekämpa brott samt av de vilka insatser som kan vidtas för att minska dessa risker. Vid användning av AI finns en risk för diskriminering. De data som AI-system tränas med är nämligen sällan eller aldrig neutrala, vilket leder till att AI:n fattar orättvisa beslut eller ger information som inte kan anses vara jämställd. Jag vill därför säkerställa att AI omgärdas av etiska riktlinjer och att användningen och utvecklingen sker med respekt för grundläggande fri- och

rättigheter. Detta är viktigt inom alla samhällsområden där AI används, inklusive inom rättsväsendet.

Särskilda yttranden

1. Skrivelsen, punkt 14 (S)

Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Sanna Backeskog (S), Lars Isacsson (S) och Marcus Wennerström (S) anför:

Som utskottet anför behöver samhällets motståndskraft mot organiserad kriminalitet förstärkas i grunden. Kampen mot gängen, det eskalerande våldet och brotten måste stärkas och tryggheten återupprättas. Vi ser därför positivt på den strategi som regeringen har tagit fram då den ger en tydlig inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet som vi står bakom.

Vi vill särskilt poängtera vikten av åtgärder för att komma till rätta med det ökade antalet sprängningar i Sverige. Vi noterar att det enligt skrivelsen pågår arbete för att stoppa att sprängämnen riskerar att hamna i orätta händer. Vi har tidigare efterfrågat ett licensieringssystem för sprängmedel i syfte att förhindra att kriminella får åtkomst till sprängmedel som används civilt, t.ex. vid byggarbetsplatser. Vi välkomnar därför att MSB har fått i uppdrag att utveckla ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor. Vi vidhåller dock vår uppfattning att ett licensieringssystem, som lägger till ett personligt ansvar utöver företagets befintliga ansvar, ytterligare skulle förbättra möjligheten att förebygga att sprängmedel hamnar i fel händer.

När det gäller den del av strategin som handlar om att bekämpa den kriminella ekonomin delar vi regeringens uppfattning om att ekonomisk vinning är en av de viktigaste drivkrafterna för organiserad brottslighet. Narkotikahandel, bedrägerier mot äldre, illegala varor och olika former av bidragsbrott är några exempel som finansierar gängens verksamhet. Vi har tidigare föreslagit ett åtgärds paket för att komma åt den ekonomiska brottsligheten som bl.a. innebär att vi vill ge Bolagsverket en brottsförebyggande roll och ett tillsynsansvar för att stärka myndighetens arbete mot organiserad brottslighet. Vi vill vidare att revisionsplikt återinförs och att fler brott ska kunna leda till näringsförbud. Dessutom anser vi att Bolagsverket ska kunna förelägga om personlig inställelse för att hindra gängkriminella att använda stulna, kapade eller falska identiteter för att starta bolag. I skrivelsen hänvisas till betänkandet Bolag och brott (SOU 2023:34), som bl.a. föreslår att Bolagsverket ska få en tydligare kontrollerande roll i registreringsärenden och att myndigheten ska kunna förelägga om personlig inställelse. Vidare redogörs för för- och nackdelar med undantaget från revisionsplikten för små aktiebolag.

Med hänsyn till det pågående arbetet har vi valt att inte yrka på ett tillkännagivande i dessa frågor. Vi kommer dock att noggrant följa regeringens arbete på området och återkomma med förslag om ett sådant behov uppstår.

2. Skrivelsen, punkt 14 (V)

Gudrun Nordborg (V) anför:

Jag anser i likhet med regeringen att den organiserade brottsligheten är mycket allvarlig och av systemhotande natur. Den påverkar människors trygghet och säkerhet, demokratin liksom flera samhällsviktiga funktioner. Jag håller med regeringen om att samhällets motståndskraft mot organiserad kriminalitet måste förstärkas i grunden och ser därför positivt på att regeringen presenterat en nationell strategi mot organiserad brottslighet. Jag kan dock konstatera att min och regeringens syn i vissa väsentliga avseenden skiljer sig åt när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas för att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten. Regeringen har de senaste åren prioriterat repressiva åtgärder som straffskärpningar och ökat användande av hemliga tvångsmedel. Enligt min mening ska förslag som innebär nykriminalisering eller straffskärpningar alltid vara väl underbyggda och ha analyserats utifrån nödvändighet, effektivitet och proportionalitet. Jag anser att regeringens förslag dessvärre ofta brister i dessa delar. Straffrättsystemet måste också hänga ihop. Det är inte en framgångsrik metod att höja straffen för olika brott i en rad snabba lagstiftningsärenden. Det skapar ett överskådligt och onödigt komplicerat system med risk för oönskade effekter.

Regeringen redogör i skrivelsen för en rad utredningar som har lämnat eller förväntas lämna förslag i närtid. Det gäller bl.a. förslag om s.k. förvaringsdom, en förändrad ungdomsrabatt för unga under 18 år, en sänkning av straffmyndighetsåldern, utvisning av misstänkt gängkriminella som inte har begått brott, hyra av anstaltsplatser utomlands och ungdomsfängelser. Även om jag som framgår ovan ställer mig positiv till regeringens skrivelse är jag orolig för att dessa förslag varken är nödvändiga, effektiva eller proportionerliga.

Jag kommer sammantaget att noga följa regeringens fortsatta arbete med frågorna och återkomma med konkreta förslag till riksdagen i andra sammanhang.

I övrigt framgår min syn på hur den organiserade brottsligheten bäst bekämpas av Vänsterpartiets motioner på området, bl.a. i motion 2022/23:1217.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet.

Följdmotionerna

2023/24:2820 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpningen av organiserad brottslighet ska ha sin utgångspunkt i ett preventivt och vårdande arbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och bygga ut tidiga insatser för barn som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år när särskilt grova brott har begåtts och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste finnas ett tydligt motiv för att använda hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att både ny lagreglering och myndigheternas tillämpning av reglerna bör uppfylla högt ställda krav på rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten vid användandet av hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten inte bör klassificera människor som kriminella utan att de dömts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte hyra anstaltsplatser utomlands och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka tillämpningsområdet för lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll till att omfatta straffverkställighet om den dömda ska avtjäna fängelse i under ett år och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta fängelsestraff som är kortare än sex månader med alternativa påföljder och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga möjligheten att överföra dömda utländska medborgare till deras hemland och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överföring av dömda utländska medborgare ska ske med stark insyn och utvärderas regelbundet för att motverka rättsosäkra och godtyckliga processer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en central databas för statsbidrag till civilsamhället och de organisationer som tagit del av stödet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilt beakta hur känsliga personuppgifter ska behandlas i utredningen om att införa en central databas för statsbidrag till civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktiga och tillräckliga anslag till bidragsgivande myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner tillräckliga resurser för att arbeta brottsförebyggande och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa tillståndsplikten för kommuner och regioner när det gäller att bedriva kamerabevakning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka användningen av kamerabevakning för att hitta efterlysta fordon och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på myndigheternas sekretessregler för ett mer effektivt arbete mot brottslighet utan att inskränka på den personliga integriteten och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga riskerna med användning av AI i brottsbekämpande syfte och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utifrån denna kartläggning redogöra för vilka insatser som kan vidtas för att minimera riskerna vid användning av AI i brottsbekämpande syfte och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av AI i brottsbekämpande syfte ska omfattas av etiska riktlinjer och att användning och utveckling sker med respekt för grundläggande fri- och rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2821 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att människohandel för sexuella ändamål måste inkluderas i den nationella strategin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste återkomma till riksdagen med en åtgärdsplan för att stoppa bedrägerier mot äldre och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste beakta de negativa konsekvenserna av ökad kontroll och tillsyn av det ideella föreningslivet och allmänna stiftelser och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:436 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att bygga ut intensivövervakning med elektronisk kontroll för gruppen nyintagna med en strafftid på mellan sex månader och ett år och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att använda elektronisk intensivövervakning, fotboja, i fler fall och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt för kommunerna att sätta upp kameror utan föregående tillståndsprocess och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa tillståndsplikten för kommuner och regioner som vill bedriva kamerabevakning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot välfärdsbrott och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa vissa kortare fängelsestraff som påföljd och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nya alternativ till anstaltsvistelse och tillkännager detta för regeringen.

169. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga riskerna med att använda AI för att bekämpa brott samt åtgärder för att minska riskerna och tillkännager detta för regeringen.